

1. GİRİŞ	3
1.1. MEVCUT DURUM.....	3
1.2. HEDEFLER VE FAYDALAR	3
1.2.1. Proje Hedefleri	3
1.2.2. Nihai Raporun Amacı.....	4
1.2.3. Raporun Ana Hatları	4
1.3. ZAMANLAMA	5
1.4. PROJE BÖLGESİ.....	5
1.5. METODOLOJİ	6
1.5.1. Giriş.....	6
1.5.2. Mantıksal Çerçeve Matrisi	6
1.5.3. Projenin Çalışma Planı	6
1.5.4. Görev Tanımı	7
1.5.5. Faaliyetlerin Kronolojik Sırası	11
5. EYLEM PLANI.....	14
1.6. ORGANİZASYON	14
1.7. PROJE ORTAKLARI VE KREDİ KURUMU	14
1.7.1. Çalışma Ekibi	14
1.7.2. Uzman Katılımı	15
1.7.3. Çalışma Yerleri	16
1.7.4. İletişim ve Teslim Edilecekler.....	16
1.8. TANIMLAR	18
1.8.1. Organik Tarım	18
1.8.2. Ekoturizm	18

EK 1.1. GÖREV TANIMLARI

EK 1.2. PROJE KATILIMCILARI

EK 1.3. TANIMLAR

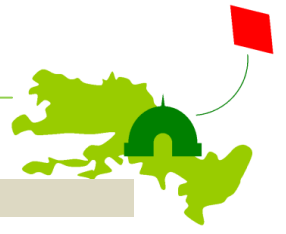
ÖZET

Türk Hükümetinin 1980'li yıllarda turizmin gelişmesi için sağladığı finansal teşvikler, Akdeniz kıyılarında devamında bölgenin çevre ve tabiatına zarar veren hızlı bir inşaatçılık patlamasına yol açtı. Bu gelişme modeli ekonomisi hala geleneksel tarıma dayalı olan, doğal ve kültürel zenginliklerini koruyan iç bölgelerin mevcut durumu ile zıtlık taşımaktadır.

Bu genel durum dâhilinde, nüfusun yaşam koşullarını sürdürülebilir bir şekilde iyileştirmek adına ekoturizm ve organik tarım ihtimallerini değerlendirmek için, Milas ve Bodrum ilçelerinden 10 köy seçilmiştir (Alaçam, Balcılar, Demirciler, Gökçeler, Hasanlar, Kısırlar, Kuzyaka, Söğütcük, Karapınar and Beyciler).

Bu çalışmalar çerçevesinde Fizibilite Çalışması da bulunmaktadır. Fizibilite çalışmasının hedefi bölgenin mevcut durumunu analiz etmek, potansiyellerini incelemek ve değer biçmek, resmi yetkililer ve diğer kurumların desteği ile sürdürülebilir kalkınmanın başlangıcı olacak bir temel oluşturmaktır. Ana önerisi, sahip olduğu değerler ile bölgeyi küçük çaplı bir turizm alanına dönüştürmek ve geleneksel faaliyetleri geliştirerek doğal ve kültürel mirasın korunmasıdır.

Beklenen sonuçlar, bölge hakkında detaylı bir bilgi birikimine sahip olmak, tarım faaliyetlerini geliştirecek ve sürdürülebilir bir turizm modelini başlatacak orta vadeli ana hatları oluşturmaktır.

1. GİRİŞ

1.1. MEVCUT DURUM

Gökçeler-Çamseki Vadisi, ekonomi ve turizmin ana merkezleri olan Muğla ve Milas kesimlerinden uzak, ılımlı bir topoğrafyası olan bir bölgedir. Bu ılımlı topoğrafya, geleneksel tarımın biçimlendirdiği doğal tabiatının korunmasına izin vermiştir.

Bütün bu ilgili değerler 2000 yılı civarında Muğla Valiliği'nin dikkatini çekmiştir. Bu, turistik sahil alanlarına böylesine yakın ve bir o kadar da bozulmamış doğal tarım ve orman alanlarını ortaya çıkaran bir keşiftir. Nüfusun göreceli yoksulluğu ve kitle turizmi ile emlak piyasası gelişiminin gücü gözönünde bulundurulunca; bölgeye özgü kültürel, doğal ve tarihsel değerlerin plansız ekonomik gelişmenin yıkıcı kuvvetleri karşısında dayanamacağı açıktır. Bu yüzden Muğla ili 2007 yılında bölgeyi "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak ilan etmiş ve İspanya Sanayi Bakanlığı'nın desteği ile bölgenin korunmasını devam ettirilmesine ilişkin olarak bir Turizm ve Ticaret ihalesi düzenlemiştir.

Organik tarım¹ ve ekoturizme² (Daha detaylı bilgi için bakınız mevcut bölüm, kısım 1.7) dayalı ve bölgenin değer ve özelliklerine saygılı bir sürdürülebilir ekonomik kalkınma modelinin tanımlanması amacı ile TÇT ve Tecnoma, Muğla Tarım İl Müdürlüğü'nün işbirliği ile "Milas/Bodrum Kırsal Kalkınma Projesi Fizibilite Çalışması"nı geliştirmek için takım haline gelmiştir. Bu plan ilk olarak 2006'daki ihale için yetkililere sunulmuş ve 2009'da ihaleyi almaya hak kazanmıştır. Proje 2010 yılının ocak ayında başlamıştır.

Projenin başlangıcında, farklı ortaklar tek bir fizibilite çalışmasından ziyade daha kapsamlı bir çalışma yapma kararı almıştır. Bu yüzden, sadece pilot bölgenin organik tarım ve ekoturizm gelişimi ile ilgili potansiyellerinin tanımlanması değil, aynı zamanda da deneyimlerin paylaşılması, uygulamalı çalışmaların yapılması ve yerli girişimlerin güçlendirilmesi ile uygulamaya geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçlar dâhilinde iki ana öncelik belirlenmiştir. Bunlar projenin devamını sağlamak için yerel ve bölgesel yetkililerin desteğine sahip olmakla birlikte bölge halkı ile temas halinde çalışma gerekliliğidir.

Bu projenin amacı, ana hedefi yerel kaynak ve potansiyellerin kullanıma ve çevresel ve kültürel değerlerin korunmasına dayalı kırsal kesimin kendi bölgelerinde yaşam ve çalışma koşullarını geliştirmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak olan planlama belgesi, Türkiye Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi³ tarafından belirlenmiş hedef ve öncelikler ile paralel konumdadır.

1.2. HEDEFLER VE FAYDALAR

1.2.1. Proje Hedefleri

İspanyol Hükümeti, Muğla Valiliği'nin talebi üzerine, Milas ve Bodrum'da bulunan iki pilot bölgesi Çamseki ve Gökçeler vadisi ile bunların çevresinde doğaya saygılı bir kalkınma modelini desteklemeye odaklanmış bir Fizibilite Çalışmasını finanse etmek için ödenek hibe etmiştir.

Çalışma, yerel halkın gelirini arttırmak için doğal kaynakların ve bunların organik tarım üretimi potansiyelinin akıllıca kullanımını amaçlamaktadır. Bu anlamda, bölgenin kalkınmasını teşvik ve motive etmek ve organik tarım ürünlerinin bölgesel ve uluslararası satışından sürdürülebilir bir gelir

¹ Biyoçeşitliliği, biyolojik döngüleri ve biyolojik toprak faaliyetlerini dahil ederek, kırsal-ekosistemi teşvikleyen ve güçlendiren bir kapsamlı üretim sistemidir. Bölgesel koşulların yerel olarak kanıksanmış sistemlere ihtiyaç duyduğunu göz önünde bulundurarak, tarım dışı girdilerin uygulanmasından ziyade işletme uygulamalarının kullanımını vurgular. Bu, sistem içindeki herhangi bir görevi yerine getirmek için sentetik materyallerin kullanılmasına zıt olarak, mümkün oldukça tarımsal, biyolojik ve mekanik yöntemlerin kullanılmasıyla başanlıdır, *Codex Alimentarius Commission, FAO*.

² Ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerli halkın refah seviyesini arttıran doğa gezileri yapmaktan sorumludur. *The Ecotourism Society*

³ Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara, 2006. <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/strateji/UKKS-i.pdf>

elde etmek için çiftçilerin başlangıçtaki yaşam standartlarının eski haline getirilmesi amacıyla cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi temel unsurlardır. Aynı zamanda turistlere Türkiye'nin doğal çevre ile uyum içinde yaşayan yerel kültürlerini görme fırsatı da alternatif olarak sunulacaktır.

Özet olarak, bu Projenin kapsamı, *Gökçeler-Çamseki Vadisi kırsal bölgesinin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilecek, organik tarım ve ekoturizme dayalı girişimlerin gerçekleştirilmesinin uygulanabilirliğini analiz etmektir.*

Projenin belirli hedefleri:

- Toplumun gelişmesi (güçlendirme, kendine güvenin ve öz kimliğin geliştirilmesi, vb.)
- Bölgesel organik tarım sektörünün geliştirilmesi, organik tarım sektörünün sürdürülebilir kalkınması ile çiftçilerin yaşam standardının yukarı çekilmesi
- Genel tarım ürünlerinin bölgesel satış ve ihracatı ile turistlerin ve bölgede yaşayan çiftçilerin karşılıklı etkileşimi sonucunda ortaya çıkan gelirin garanti altına alınarak bölgesel ekonomiyi güçlendirmesi.
- Özgün kültürel zenginliklerin tekrardan bir araya getirilmesi
- Organik tarım ile ilgili elde edilen bilginin tüm Türkiye'de yaygınlaştırılması

Bütün bu projelerin ortak odak noktaları:

- Organik tarım
- Organik hayvan yetiştiriciliği
- Doğanın korunması
- Agro-ekoturizm

Proje hedefleri ve ortak odak noktaları birbiriyle ilişkilidir. Bu da aşağıdaki **faýdalara** yol açacaktır:

- Kırsal kalkınma, toprağın daha iyi kullanılması ve çevrenin korunması
- Yenilikçi tarım yöntemlerinin getirilmesi ve İspanya'dan know-how ve teknoloji transferi
- Türk ve İspanyol yatırımcıların ilgilenebileceği gelir sağlayan küçük ölçekli projeleri belirleme
- Bölge halkı, çevre, turistler, seyahat sektörü ve organik tarım sektörü için çift taraflı kazanç çözümleri

1.2.2. Nihai Raporun Amacı

Bu Nihai Rapor, Projenin aşağıda belirtilen amaçların bir özeti olmayı amaçlamaktadır:

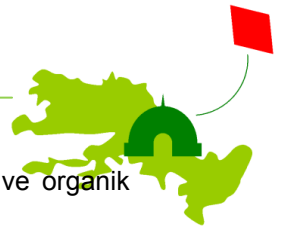
- Yapılan faaliyetleri kronolojik olarak toplamak ve organize etmek
- Elde edilen sonuç ve bulguları değerlendirmek ve bunların faaliyetlerin yerine getirilmesinde nasıl yardımcı olacağını analiz etmek
- Pilot bölgede ekonomik kalkınmayı desteklemesi açısından ekoturizm ve organik tarımın uygulanabilirliğini değerlendirmek
- Alınacak önlemler dizisinin ya da belirtilen hedeflere ulaşmak adına yerine getirilecek faaliyetleri tanımlamak

1.2.3. Raporun Ana Hatları

Bu raporun ana amacı; sonuçları, bulguları ve takip eden faaliyetleri sunmaktır. Bu yüzden, ana bölüm tam olarak bu bilgileri verirken, ekler bazı detaylı bilgiler içermektedir.

Bu Nihai Raporun yapısı, kısım 1.4'de belirtilen faaliyetlerin kronolojik sırası ile uyum içerisinde:

- GİRİŞ

- GENEL İÇERİK: MUĞLA İLİ VE MEVZUAT. Bölüm 2 Muğla İli'nin özelliklerinin ve organik tarım ve ekoturizm ile ilgili yasaların genel hatları ile başlar.
- PROJE BÖLGESİNİN ÖN TESPİTİ. Bölüm 3 önceki bölümdeki genel bilgi kısmına da koyulan Proje Bölgesine özgün, edinilen verilerden bahseder. Devamında sağlanan SWOT analizi, devamında yerine getirilecek faaliyetler için uygun bir başlama noktası oluşturur.
- İSPANYOL VE TÜRK BAŞARILI UYGULAMALARI VE ÇIKARILAN DERSLER. Bölgenin tasvirini yaptıktan sonra, bölüm 4 mevcut proje tasarımında örnek olarak gözönüne alınmaları üzere Türkiye ve İspanya'daki başarılı kırsal kalkınma tecrübelerini tanımlar.
- ÇALIŞTAYLAR VE SEMİNERLER. Bölüm 5 proje kapsamında yapılan eğitim çalışmalarının yapı ve sonuçlarını tanımlar.
- PİLOT AKTİVİTELER. Elde edilen göze çarpıcı tecrübeler bölüm 6'da bulunmaktadır.
- İSPANYOL VE TÜRK DENEYİMLERİNİN PAYLAŞIMI. Bölüm 7
- İLETİŞİM VE TANITMA AKTİVİTELERİ. Bölüm 8 proje başlangıcından itibaren yapılan tüm iletişim çalışmalarının bir özetini sunar.
- GENEL SONUÇLAR. Bölüm 9 proje hedeflerinin bakış açısı altında nesnel ve akla uygun bir biçimde bölgenin güçlü ve zayıf yönlerini açığa çıkarmayı amaçlar.
- EYLEM PLANI. Önceki bölümün sonuçlarını temel alarak, bölüm 10 proje hedeflerinin uzun vadede gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan kaynakları oluşturur.
- EKLER. Rapora dâhil edilen veya raporda değinilen ek bilgiler.

1.3. ZAMANLAMA

Standart Sözleşme'nin 4. maddesinde yazıldığı üzere, danışman fizibilite çalışmasını tamamlamak için 14 aylık bir sürece sahipti.

Yetkililer ve proje ekibi arasındaki görüşmelerden sonra, Proje 2010 Ağustos başında 2010 Kasım başına kadar ertelendi. TYPASA-TCT Konsorsiyum'u Muğla Tarım İl Müdürlüğü'ne projenin 3 ay daha ertelenmesi konusunda başvurdu ve böylece resmi son teslim tarihi 30 Haziran 2011 olarak kararlaştırıldı.

1.4. PROJE BÖLGESİ

Proje Türkiye'nin güneybatısında, Muğla İli sınırlarında Ege Denizi sahiline yakın bir bölgede yer almaktadır. Bu bölge, Türkiye'nin en geniş yelpazeli organik tarım uygulamalarını oluşturur. Ek olarak, Türkiye'nin önemli yabancı bitki yaşam alanlarından üç tanesini (Özhatay *et al.* 2005)⁴ ve aynı zamanda Türkiye'nin önemli doğal kaynaklarından (Eken *et al.* 2006)⁵ 15 tanesini barındırır. Öte yandan bölge, önde gelen turizm alanlarından biri olarak ciddi bir çevresel baskı altındadır.

Muğla İli'nde bulunan Milas İlçesi, ekonominin ağırlıklı olarak tarıma dayalı olduğu biyolojik çeşitliliğin zengin olduğu bir alandır. Bu bakımdan, turizm bakımından gelişmiş ve Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki en önemli uluslararası turizm noktalarından biri olarak düşünülen Bodrum gibi çevre ilçelerden farklıdır.

Projenin yürütülmesinde "*Kültür ve Doğa Koruma ve Geliştirme Bölgesi*" sınırları içinde bulunan ve bu statüyü potansiyelinin 2007'deki erken teşhisi sonrasında elde eden pilot bir bölge seçildi. Bozulmamış bir doğa olan bölge, doğa ile ilgili boş zaman faaliyetlerine ve organik tarıma dönüşümü kolaylaştıran özelliklere ev sahipliği yapar.

⁴ Özhatay, N., Byfield A ve Atay, S. 2005. *Türkiye'nin 122 önemli bitki alanı, (122 Important Plant Areas of Turkey)*. WWF Türk, (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) yayını, İstanbul

⁵ Eken, G. Bozdoğan, M. İsfendiyaroglu, S. Kılıç, D.T. & Lise Y. (edit.) 2006. *Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları*. Doğa Derneği, Ankara

Pilot Bölge, Milas ve Bodrum ilçesinin on köyünden oluşmaktadır: Alaçam, Balcılar, Demirciler, Gökçeler, Hasanlar, Kısırlar, Kuzyaka, Söğütcük, Karapınar ve Beyciler. Beyciler Köyü dışında (Milas Tarım İlçe Müdürlüğü'nün talebi üzerine eklenmiştir) tüm köyler sözleşmede gösterilmiştir.

Saha çalışması ve eğitim ile ilgili tüm çalışmalar bu sınırlar içerisinde yer almaktadır.

Şekil 1.1. Proje ve Pilot Bölgenin genel konumu.

1.5. METODOLOJİ

1.5.1. Giriş

Projenin organizasyonu ve geliştirilmesi bir mantıksal çerçeve yaklaşımı ile yürütülmüştür. Bu yaklaşım projeyi genel bir hedefe ulaşmak adına hepsi beraber katkıda bulunan ilgili eylemler dizisi haline getirmektedir.

Proje başlangıcından önce aşağıdakileri özetleyen bir mantıksal çerçeve matrisi yapılmıştır.

- Genel hedef
- Belirli hedefler
- Elde edilecek sonuçlar
- Gerekli olan faaliyetler
- Projenin varsayım ya da dış koşulları
- Göstergeler
- Doğrulama araçları

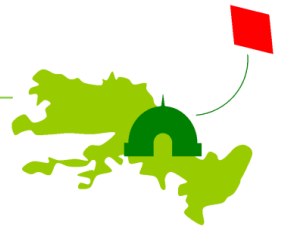
Mantıksal çerçeve matrisinden tüm faaliyetlerin zamanlamasını içeren bir Çalışma Planı çıkarıldı. Çalışma Planının uygulayama geçirilmesi sonucunda bu Nihai Raporda bulunan sonuçların tümü ortaya çıktı.

1.5.2. Mantıksal Çerçeve Matrisi

Bakınız Sayfa 8 ve 9.

1.5.3. Projenin Çalışma Planı

Bakınız Sayfa 10.

1.5.4. Görev Tanımı

Bakınız Ek 1.1 Görev Tanımı.

Proje Tanımı	Göstergeler	Doğrulama Yolu	Varsayımlar
Genel hedef Gökçeler-Çamseki Vadisi'nin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilecek organik tarım ve ekoturizme dayalı yatırımların gerçekleştirilmesinin uygulanabilirliğini analiz etmek.	Nüfus verileri İşsizlik verileri İşletme oluşumlarına dair veriler Proje bölge haritası	İlerleme Raporu Nihai Rapor Yerel istatistikler (mümkünse)	Kırsal kalkınma Muğla Valiliği için bir öncelik teşkil etmektedir.
Amaç 1 Toplumun kalkınması, güçlendirilmesi, kendine güveninin ve öz kimliğinin gelişmesi teşvik edildi.	Oluşturulan/tekrar faaliyete geçirilen birlik ya da kooperatiflerin sayısı Birlikler tarafından sunulan girişimlerin sayısı Yürütülen çalıştaylar Çalıştaylar sonrasında bireysel değerlendirme	İlerleme Raporu Nihai Rapor Nihai çalıştay ve ilgili raporun kapasite değerlendirme şemaları	Yerel çiftçiler katılım sürecine ilgi gösterdiler ve dâhil oldular.
Sonuç 1.1 Bir katılım süreci başlatıldı.	Yürütülen çalıştayların sayısı Katılan insanların sayısı	Çalıştayların raporları Katılımcı listesi İlerleme Raporu Nihai Rapor	Yerel çiftçiler katılım sürecine ilgi gösterdiler.
Sonuç 1.2 Birkaç birlik ya da kooperatif oluşturuldu/tekrar faaliyete geçirildi.	Oluşturulan birlik ya da kooperatiflerin sayısı Birlikler tarafından sunulan girişimlerin sayısı	İlerleme Raporu Nihai Rapor	Türkiye'deki yasal çerçeve birlik ve kooperatif oluşumuna izin vermektedir.
Amaç 2 Organik tarım ve hayvancılık teşvik edildi ve yerel çiftçilerin durumu iyileştirildi.	Katılımcı çiftçilerin sayısı Eğitim faaliyetleri ve gezilerin sayısı Organik sertifikasyon sürecine dâhil olan çiftliklerin sayısı	Katılımcı listesi İlerleme Raporu Nihai Rapor	Bölgedeki teknik ve yasal koşullar organik tarım gelişimine uygundur.
Sonuç 2.1 Bölgenin organik tarım ve hayvancılık için uygunluğu analiz edildi.	Bir rapor hazırlandı	İlerleme Raporu Nihai Rapor	Bölgenin güncel istatistikleri, verileri ve kartografisi mevcuttur.
Sonuç 2.2 Bölgenin paydaşları organik tarım ve hayvancılık olasılıkları konusunda bilgi sahibi oldu.	Gerçekleştirilen gezilerin sayısı Katılımcı çiftçilerin sayısı	İlerleme Raporu Nihai Rapor	Bölgede sertifikalandırılmış veya sertifikalandırma sürecinde olan organik tarım deneyimleri vardır.
Sonuç 2.3 Bölgenin çiftçileri organik tarım ve hayvancılık teknolojileri konusunda eğitildi.	Eğitilen çiftçilerin sayısı Arazi alanı (ha)	Eğitim faaliyetleri programı ve raporu İlerleme Raporu Nihai Rapor	
Sonuç 2.4 Bölgenin bazı çiftlikleri organik sertifikasyon sürecine başlatıldı.	Dahil olan çiftçilerin sayısı	İlerleme Raporu Nihai Rapor	

Amaç 3 Bölgesel ekonomi, yerel satışlar, tarım ve hayvancılık ürünlerinin ihracatı ve agro/ekoturizm faaliyetleri ile güçlendirildi.	Organik sertifikasyon sürecine dâhil olan çiftliklerin sayısı Bölgedeki tanıtım faaliyetlerinin sayısı Teşvik edilen agro /ekoturizm faaliyetleri	İlerleme Raporu Nihai Rapor	Türkiye'de ürünler için potansiyel bir pazar bulunmaktadır. Ana piyasayla olan iletişim ve altyapı iyi durumdadır. Yerel altyapı ve iletişim iyi durumdadır.
Sonuç 3.1 Bölgede bazı tanıtım faaliyetleri gerçekleştirildi.	Tanıtım faaliyetlerinin sayısı Pazar tanımlama	İlerleme Raporu Nihai Rapor	Muğla Valiliği projenin tanıtımı ve yayılımını desteklemektedir.
Sonuç 3.2 Bölgesel turizm oluşturuldu.	Konaklanan gece sayısı Yıllık turist sayısı	İlerleme Raporu Nihai Rapor Turizm sektöründen sağlanan veriler	Muğla Valiliği projenin tanıtımı ve yayılımını desteklemektedir.
Amaç 4 Özgün kültürel zenginlikler tekrardan güçlendirildi.	Tanımlanan varlıkların sayısı	Envanter İlerleme Raporu Nihai Rapor	Bölgedeki kültürel ve doğal miraslar iyi korunmaktadır.
Sonuç 4.1 Bölgenin kültürel ve doğal varlıkları hakkında daha iyi bir bilgi birikimi elde edildi.	Tanımlanan ve betimlenen varlıkların sayısı	Envanter İlerleme Raporu Nihai Rapor Web sitesi	Varlıklar hakkındaki bilgiler mevcuttur.
Sonuç 4.2 Kültürel ve doğal kaynakları vurgulandı.	Vurgulanan varlıkların sayısı	Envanter İlerleme Raporu Nihai Rapor	Varlıklar hakkındaki bilgiler mevcuttur.
Amaç 5 Organik tarımdaki bilgi birikimi tüm Türkiye'ye yayıldı.	Katılımcı uzman sayısı Web sitesine tıklanma sayısı	Katılımcı listesi Seminer programı Web sitesi sayacı	Valilik faaliyetleri desteklemektedir.
Sonuç 5.1 Türk Tarım Bakanlığı'ndan ve ülkenin diğer bölgelerinden uzmanlar proje hakkında bilgilendirildi.	Katılımcı uzman sayısı	Katılımcı listesi Seminer programı	Valilik faaliyetleri desteklemektedir.
Amaç 6 Mevcut projenin çeşitlendirilmesi ve genişletilmesi ile projenin sürdürülebilirliği garantiye alındı.	Hazırlanan görev tanımları – proje içerikleri Stratejik proglamların sayısı	Nihai Rapor	Yerel yetkililer ilgi göstermektedir Yeni öneriler için sağlanabilececek fonlar mevcuttur.
Sonuç 6.1 Mevcut projenin çeşitlendirmesi ve genişletilmesine yönelik bazı öneriler ve bölgesel strateji programları tanımlandı.	Hazırlanan görev tanımları Stratejik proglamların sayısı	Nihai Rapor	Yerel yetkililer ilgi göstermektedir Yeni öneriler için sağlanabilececek fonlar mevcuttur.

1.5.5. Faaliyetlerin Kronolojik Sırası

Proje hedeflerinin başarısı için tasarlanan faaliyetler beş ana aşamada yapılandırılmıştır:

1. Veri toplama ve ana hat
2. Eğitim çalışmaları
3. Deneyimlerin paylaşımı
4. Pilot faaliyetler
5. Eylem Planı ve teknik belgeleme

1. VERİ TOPLAMA VE ANA HAT HAZIRLAMA

Veri toplama

2009 Aralık – 2010 Nisan döneminde, genel olarak Muğla İli ve özellikle Milas İlçesi'nin ilgili sosyal ve ekonomik etkenlerine dayalı (paydaşlar, ekonomi, tarımsal faaliyetler, kültür, tarih, demografi, tabiat, turistik faaliyetler, iklim, vb.) bir masabaşı veri toplaması gerçekleştirildi.

Toplanan bu kapsamlı bilgi baz alınarak, karşılaştırma unsuru olarak bir referans değer elde etmek için bölgenin bir ön tespiti ya da mevcut durumun ana hattı ve Pilot Bölge detaylı bir şekilde hazırlandı.

Bölgede bulunan farklı paydaşların analizi, bunlar arasındaki ilişkiyi gösteren bir harita yapımına da kolaylık sağladı.

Bütün bu bilgiler Bölüm 3 ve 4'e dahil edilmiştir.

Anket çalışması

Proje bölgesi ve nüfusundan elde edilen genel özellikler hakkındaki bilgiye dayanarak, Nisan 2010'da bölge halkı ve paydaşlar arasında yapılmak üzere bir anket çalışması hazırlandı ve yürütüldü. İnceleme için deneyimli araştırmacılardan oluşan bir takım çalıştırıldı. Hedef kitlesi izleyen ölçeklere göre sınıflandırıldı: köylüler, köy muhtarları, cinsiyet, arsasahipleri, vb. Aynı zamanda yerel kurum ve kuruluşların incelenmesi de kendi proje teknisyenlerimiz tarafından gerçekleştirildi.

Elde edilen veriler, proje bölgesinin tarım ve turizm ile ilgili unsurlarının mevcut durumu hakkında daha detaylı bir görünüm sağladı. Bu veriler işlendi ve bir ön analizden geçirildi.

Saha incelemesi, masabaşı araştırmalarından elde edilen verilerin doğrulanması ve proje bölgesinin özelliklerinin civardaki diğer bölgelerinkilerle karşılaştırılmasının vurgulanması açısından kritik öneme sahipti.

Organik tarım ve ekoturizme dair özel veri toplanması, ilgili uzmanların denetimi altında kendi proje teknisyenlerimiz tarafından gerçekleştirildi. Özellikle, organik zeytinyağı üretiminin araştırma ve raporlaması baştan aşağı bizim uzmanlarımız tarafından yerine getirildi.

Bütün bu bilgiler Bölüm 3 ve aynı zamanda Ek 3.2'ye dâhil edilmiştir.

SWOT analizi

Veri toplama ve araştırma sonuçları bir SWOT analizi hazırlamak için kullanıldı. SWOT analizi projenin güçlü ve zayıf yönleri ile mevcut fırsat ve tehditlerin değerlendirilmesi olan bir planlama stratejisidir. Ana amacı, projenin hedefini belirlemek ve bu hedefe ulaşmada olumlu ve olumsuz olabilecek iç ve dış etkenleri tanımlamaktır.

SWOT analizi ilk olarak proje çalışanları tarafından hazırlandı ve son halini yerel halkın katılımı ile yapılan çalışmalar sonucunda aldı. SWOT analizinin sonuçları stratejik planlama modeline dahil edilmiştir ve SWOT analizinin kapsamlı özetini sunan Bölüm 3 ve Ek 5.11'de bulunmaktadır.

SWOT analizi projenin mevcut özelliklerini ve ilgili problem ve potansiyellerini sınıflandırmak adına çok kullanışlı olmuştur.

	İçsel	Dışsal
Olumlu	GÜÇLÜ YÖNLER Projenin hedeflerini başarılı şekilde yerine getirmede faydalı iç kapasite nedir? Olumlu iç kaynaklar var mı? Mevcut ulaşılan konum ve avantajlar nelerdir?	FIRSATLAR Elverişli dış koşullar veya durumlar mevcut mudur? Kalkınmanın başlangıcı için olumlu olabilecek dışsal avantajlar nelerdir?
Olumsuz	ZAYIF YÖNLER Hangi iç unsurlar farklı girişimlerin gelişme kapasitesini sınırlamakta veya potansiyel olarak düşürmektedir? Hedeflerin gerçekleşmesinde hangi unsurlar engel teşkil edebilir?	TEHDİTLER Olumsuz dış koşullar veya durumlar mevcut mudur? Hedeflerin gerçekleşmesini veya etkisini engelleyebilecek istenilmeyen durumlar nelerdir?

Tablo 1.1. SWOT matrisinin açıklanması.

Katılımcı Çalıştay

Tartışmalar doğrultusunda ortaya çıkan bölge halkının ve paydaşların ilgili düşünce ve görüşleri ile birlikte, daha önce toplanan bilgileri (veri toplama, anketler ve saha çalışmaları) tasdik etmek amacıyla 1-2 Mayıs 2010'da iki günlük tanıtıcı bir çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştayın bir değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Bu rapor bölüm 3 ve Ek 3.4'de bulunmaktadır.

Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) Analizi

Bölgede karar verme, coğrafi bilgi talebi ile bağlantılıdır. Bu yüzdendir ki Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) projenin veri toplama işleminde kaçınılmaz bir araç olmuştur. Veriyi yakalama, depolama, değerlendirme, yönetme ve coğrafi konumuna göre sunma kapasitesi sahip olan Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS), çalışma alanını tanımlamak, ana unsur ve kaynakları konumlandırmak ve bölgesel dağılımı görmek için araç olarak kullanılmıştır. Ayrıca karar alma ve kartografinin özenle hazırlanmasında destek aracı olarak kullanılmıştır.

Fakat bu işlem, Muğla İli'nin yeterli dijital bilgisinin olmamasından ötürü bir hayli sorunlu olmuştur. Bu yüzden, normalde bu tarz kalkınma projelerinde temel araçken, proje ekibi ilk etapta çizim kaynaklı bir veri tabanına başvurmak zorunda kalmıştır. Sonuç olarak, elde edilen GIS modeli sadece pilot bölgenin hava fotoğraflarını ve yollar ve bazı turistik kaynaklar konusunda ana bilgileri içermektedir.

Bölge hakkındaki bilgiyi arttırdığı, kültürel mirasın daha iyi yönetiminde karar alma işlemine destek olduğu, faaliyetlerin tasarımına ve bölge planlamasına ya da orman ve tarımsal alanlarının yönetimine katkı sağladığı için GIS uzun vadede faydalı olacaktır.

2. EĞİTİM SEMİNERLERİ VE ÇALIŞTAYLAR

Proje boyunca çeşitli eğitim seminerleri ve çalıştaylar yürütülmüştür.

Seminerler bir veya daha fazla ilgili konuların ön plana çıkarıldığı ve bilgileri öncelikle konuşma ve tartışmalar ile sunan uzmanlar tarafından yönetilen eğitim olaylarıdır. Seminerlerin amacı, katılımcıların Proje ile ilgili konulara daha aşına olmalarını sağlamaktır.

Çalıştaylar seminerlerden daha küçük ve yoğundur. Format, Proje ile ilgili belli konular üzerinde çalışan katılımcıları uzmanlar eşliğinde bir araya getirmektir. Katılımcılar küçük gruplar halinde organize edilerek, farklı vaka ve alıştırılarda kısa süreli olarak beraber çalışmışlardır.

Toplantılar çalıştaylara benzerdir fakat çalışma şekli ve toplanılan yer açısından daha az resmidir. Bunların amacı, bölge hakkında bilgi istemek için yerel halkı bir araya getirmek ve aynı zamanda onlara seminer ve çalıştaylarda işlenecek genel konular üzere fikir vermektir.

Kadınların ilk çalıştaylara yetersiz katılımından ötürü, cinsiyet yaklaşımları sonraki seminer ve toplantılarda gözönüne alınmış ve böylece onların bakış açısı ve şahsi beklentileri de tam anlamıyla gözlenmiştir. Bu seminerlerde cinsiyetler arası dağılım bilgilerini elde etmek için kullanılan yöntemler Bölüm 5'te mevcuttur.

Ekoturizm konusunda bir eğitici Seminer-Çalıştay'ı 12-13 Şubat'ta, Kısırlar'daki okulda düzenlenmiştir. Bu seminerde, bölgenin sürdürülebilir kalkınması adına, ekoturizm girişimlerini teşviklemek amacıyla

yerli halk bölgenin potansiyelleri konusunda bilinçlendirmeye çalışılmıştır. Seminer ilk gün kendisi ve ikinci gün çalıştay olmak üzere iki oturumda düzenlenmiştir.

Organik Tarım konusunda bir ihtisas Semineri 20 Şubat'ta, Kuzyaka'daki okulda düzenlenmiştir, bu seminer, öncesinde düzenlenen dört tanıtıcı toplantının devamında yapılmıştır:

- 18 Şubat Cuma saat 13.00, kadınlarla birlikte Beyciler'deki okulda
- 18 Şubat Cuma saat 19.00, Hasanlar'daki kahvede
- 19 Şubat Cumartesi saat 16.00 ve 18.30, Kuzyaka'daki okulda

Seminerin ve tanıtıcı toplantıların amacı, organik tarımın ne olduğu ve kırsal toplum olarak gelişmelerinde onu nasıl kullanabilecekleri konularında bilgi ve bilinci arttırmaktır.

Kooperatifler konusunda bir ihtisas Seminer-Çalıştay'ı 11-13 Mart tarihleri arasında Kuzyaka'daki okulda düzenlenmiştir. Bu seminer de öncesinde düzenlenen tanıtıcı toplantılar devamında yapılmıştır:

- 11 Mart Cuma saat 14.00, kadınlarla Karapınar'daki eski okulda
- 11 Mart Cuma saat 18:45, Söğütçük'deki kahvede

Etkinlik iki oturumda düzenlendi. İlk gün semirden oluşurken, ikinci gün çalıştay ile devam edildi. Etkinliğin amacı, bir kooperatifin hedefleri, değerleri ve ilkeleri hakkında teorik bir oturum sağlamakla birlikte Türkiye'den ve İspanya'dan kooperatif deneyimlerinden bazı örnekler sunmaktır. Aynı zamanda, kooperatiflerin bireysel ve topluluk seviyelerinde neler sağlayabileceği faydaları fark etmeleri, topluluk dinamiğini öğrenmeleri ve kendilerini organize etmeleri konularında iki tane uygulamalı oturum gerçekleştirildi.

Eğitim Seminerleri ve Çalıştaylar ile ilgili tüm bilgiler bölüm 5 ve Bölüm 5'e ait eklerde bulunmaktadır.

3. DENEYİMLERİN PAYLAŞIMI

Projenin bu faaliyetleri, yenilikçi yöntemleri sunacak ve İspanya ve Türkiye'den know-how ve teknoloji transferi yapacak şekilde yerli ve yabancı deneyimlerine yapılan teknik gezilere dayanmaktadır. Bunu gerçekleştirmek adına, organik tarım ve ekoturizm deneyimlerinin gelişmiş olduğu, Pilot Bölgeye benzerlik taşıyan hem İspanyol hem de Türk bölgeleri seçilmiştir.

İspanyol deneyimlerine yapılan gezi 11-16 Nisan arasında gerçekleştirildi. Muğla ve Milas'tan yetkililer, Pilot Bölge halkı ve Proje ekibinden oluşan 25 kişilik katılımcı topluluğu başta Córdoba İli (Endülüzya) olmak üzere farklı bölgelere ziyaretlerde bulundu.

Gezi, ziyaret edilen yerlerle ilgili uzmanların eşliğinde, Madrid'den kalkan otobüsle düzenlendi. Bu uzmanlar, Ticaret Ateşesi Ofisi (Türk Büyükelçiliği), Organik Zeytinyağı ve Hayvancılık Kooperatifi, Ekoturizm girişimleri, Endülüzya Organik Tarım Komitesi (CAAE) ve Tarım Müdürlüğü'nden gelen temsilcilerdi.

Türk deneyimlerine yapılan gezi 26 Mayıs'ta gerçekleşti. Aydın İli'nde bazı yerler ziyaret edildi: Yerlim, Şirince, Tire ve Bademli. Gezide Muğla ve Milas yetkililerini, Pilot Bölge halkını ve Proje ekibini içeren 40 kişilik bir katılımcı grubu bulundu. Gezi, Milas'tan kalkan otobüsle, uzmanların gösterdiği bazı yerel girişimlere ziyaretlerle gerçekleştirildi: Organik Tarım çiftliği, Bağcılık İşletmeleri, Süt Kooperatifi ve Fidanlık Kooperatifi.

Deneyim paylaşımları ile ilgili tüm bilgiler bölüm 6 ve Bölüm 6'ya ait eklerde bulunmaktadır.

4. PILOT FAALİYETLER

Pilot faaliyetler, Eylem Planı başlamasıyla proje sonrasında da meyve vermeye devam edecek olan iş dinamiğini yaratabilecek belirli eylemleri örnek olarak sunmak için planlanmıştır.

Seminerlerde konu edilen üç önemli unsur ile alakalı üç çeşit pilot faaliyet düzenlenmiştir:

- **Ekoturizm:** Tanıtma Gezisi (Tanıma Gezisi) ya da Test Turu.
- **Organik Tarım:** Toprağın Organik Sertifikalandırılması.

- **Kooperatifler:** Kooperatif grubunun başlangıcı.

Bu faaliyetlerden elde edilen tüm bilgiler bölüm 7 ve Bölüm 7'ye ait eklerde bulunmaktadır.

5. EYLEM PLANI

Pilot faaliyetleriyle başlayan sürecin devamı olarak, kısa ve orta vade için bir Eylem Planı sunulmuştur. Amacı, Projenin genel hedeflerine ulaşmak adına ihtiyaç duyulan adımların tanımlanmasıdır. Bu bilgi Bölüm 10'da bulunmaktadır.

1.6. ORGANİZASYON

1.7. PROJE ORTAKLARI VE KREDİ KURUMU

Projede bulunmuş olan ortaklar:

TECNOMA, S.A. Tysa Group (*Ortak ve Proje Lideri*)

Isla del Hierro 7, 28703 San Sebastián de los Reyes

Madrid – İSPANYA

Telefon:+ 34 91 658 66 36

Faks: + 34 91 651 94 90

e-mail: alsantalla@tecnoma.es

TÇT Çevre Teknolojileri Enerji ve Ulaşım Danışmanlık Ltd. Şti. (*Ortak*)

Barbaros Mah. Başkan Sokak Devami Denizmen Caddesi, Soyak Gökyüzü Konutları, C Blok K:7 D:35-36

Koşuyolu – Üsküdar - İstanbul - TÜRKİYE

Telefon:+ 90 216 474 49 80

Faks: + 90 216 474 76 42

e-mail: benoit@tct.com.tr

Muğla Valiliği (*Kurumsal İşbirliği*)

Muğla – TÜRKİYE

Telefon:+ 90 252 214 94 07

Faks: + 90 252 214 31 88

e-mail: ahmet.ali.baris@icisleri.gov.tr

Uluslararası Kalkınma Yardım Fonu (*Kredi Kurumu*)

Resmi Kredi Kurumu (ICO)

Sanayi, Turizm ve Ticaret Bakanlığı

Ministry of Industry, Tourism and Trade

İspanya Hükümeti

1.7.1. Çalışma Ekibi

TYPSA-TÇT konsorsiyumu, Projenin ilgili olduğu konulardan uzmanlar ile her iki şirketin kırsal kalkınma projelerinin koordinasyonu ve yönetiminde uzmanlaşmış kadrosuna dayalı bir çalışma ekibi ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda Projede geliştirilen ana konuların bazılarında kaliteyi arttırmak amacıyla tanınmış uzmanlar da dışarıdan dâhil olmuşlardır. Bunun sonucunda, Pilot bölge sahasında

ya da Türkiye (İstanbul ve Milas) ve İspanya'daki (Madrid ve diğer şehirler) ofislerde çalışan, TYPISA'nın liderlik ettiği multidisipliner bir takım oluşturulmuştur.

Çalışma, projenin başarılı bir şekilde tasarlanmasından ve uygulanmasından sorumlu olan bir **Proje Müdürü** tarafından koordine edilmiştir. Çalışma ekibi aracılığıyla Fizibilite çalışmasının yönetimi, Çalışma Planını ve Proje raporlarını yönlendirme ve kredi kurumuna (İspanya Sanayi, Turizm ve Ticaret Bakanlığı) olduğu gibi onay makamına (Muğla Tarım İl Müdürlüğü) da rapor etme görevlerinin tümü sorumlulukları arasında yer almıştır.

Aynı zamanda, kırsal kalkınma projeleri konusunda uzmanlaşmış bir **Bölge Müdür Yardımcısı** tarafından Projeye eşbaşkanlık yapılmıştır. Bu kişi, onay makamı (Muğla Tarım İl Müdürlüğü) ve yerel yetkili (Milas Tarım Departmanı) ile doğrudan temas içinde olarak, yerel konularla ilgili çalışma ekiplerinde meydana gelen her şeyi Proje Müdürüne rapor etme görevini yerine getirmiştir. Bununla birlikte Projede bulunan teknisyen ve uzmanlara yerel lojistik destek verilmesinden de sorumlu olmuştur.

Projeye dâhil olan uzmanlar ve teknisyenlerin Teknik Destek Ağı olarak bir **Kalifiye Çalışma Ekibi** görev almıştır. Bu ekibi oluşturanlar:

- Katılımcı İşlem uzmanı, çalıştayların tasarımı ve koordinasyonundan ve diğer katılımcı araçların Proje doğrultusunda uygulanmasından sorumlu
- Tarım ve Kırsal Kalkınma uzmanı, tarımsal üretim ve organik tarım ihtimalleri ile ilgilenen
- Turizm ve Çevre uzmanı, çevre dostu turizm ve organik tarım ile ilgilenen

Bu iki taraflı ve sürekli destek (yerel lojistik desteği ve teknik destek ağı) Projenin danışmanlık hizmetlerinin doğru tamamlanmasını garanti altına almıştır.

Projeye gündelik konularla ilgili olan **Teknik Çalışma Ekibi** TYPISA ve TÇT'nin özel teknik çalışanlarından meydana gelmiştir. Bu ekip, faaliyet ve eylemlerin organizasyonundan, seminer ve çalıştaylara yol gösteren saha çalışmalarının geliştirilmesinden, bölge halkı ve yetkililerle yapılan düzenli toplantıların ayarlanmasından, Projenin iletişiminden, uzmanlara sağlanan yerel lojistik ve desteklerin koordinasyonundan ve raporlama ile belgeleme görevlerinden sorumlu olmuşlardır.

Projeye dâhil olmuş çalışanlara ait bilgiler Ek 1.2'de detaylı bir şekilde bulunmaktadır.

1.7.2. Uzman Katılımı

İki şirketin de teknik elemanlarının (proje müdürü ve yönetici müdürler, teknisyenler ve uzmanlar) yanında, organik tarım, ekoturizm, kooperatifler ve sertifikasyon ile ilgilenen dışarıdan gelen uzmanlar (toplantıların yöneticileri de olmak üzere) Projeye dâhil olmuşlardır:

- Ekoturizm alanında bir İspanyol uzman
- Organik Tarım alanında iki İspanyol uzman
- Kooperatifler alanında bir İspanyol uzman
- Organik Tarım alanında bir Türk uzman
- Kooperatifler alanında bir Türk uzman
- Katılımcı İşlem konusunda uzmanlanmış bir Türk
- Seminerlere katılmak üzere davet edilen bazı yerel veya ulusal çapta uzmanlar (sertifikasyon, ekoturizm, kooperatifler, vb.)
- Bazı faaliyetlerde bulunan Türk-İspanyol iki çevirmen (seminerler, çalıştaylar ve resmi toplantılar)

Aynı zamanda diğer yerel temsilciler ve gönüllüler de dâhil edilmiştir. Bunun yanında, projeye önemli desteği olan kurum ve kuruluşlarla daimi temaslar içinde bulunulmuştur: turizm işletmecileri ve

girişimcileri, Muğla Üniversitesi öğrencileri, sertifikasyon firmaları, sivil toplum kuruluşları, yerel teşebbüsler, vb. Bu paydaşlardan bazıları Paydaş Haritasında listelenmiştir (Bakınız Bölüm 3).

Genel olarak arka planda kalmalarına karşın Projenin başından itibaren bulunan uzmanlar, ilgili uzman tavsiyesi ve talimatlarını sağlamışlardır: alanları ile ilgili faaliyetlerin koordinasyon, organizasyon, tanımlama ve değerlendirilmesi.

Fiziksel bulunmaları ilk olarak Proje Ekibi tarafından yapılan ön tespit sürecinde gerçekleşmiştir ve dahil olmaları ilişkin faaliyetlerde devam etmiştir: Pilot Bölgenin başlıca alanlarına yapılan ziyaretler; yerel yetkiler, kuruluşlar ve halk ile yapılan toplantılar; seminer, çalıştay ve toplantıların yönetimi ve tartışmaların idaresi; koordinasyon ve Pilot Faaliyetlere katılım; Deneyim Paylaşımlarının tasarlanması ve bunlara katılım (böyle bir durumda); ve Eylem Planının detaylı bir şekilde hazırlanması.

Uzmanların ortaya koyduğu bilgiler de bu Nihai Raporda analizler ve sonuçlar aracılığıyla sunulmuştur.

1.7.3. Çalışma Yerleri

Çalışma, doğrudan sahada olanlar dışında, devamlı olarak ortak düzenli farklı ofislerden yapılmıştır.

- Madrid TYPASA Ofisi (İspanya), Projede bulunan İspanyol teknisyen ve uzmanlar için çalışma alanı.
- İstanbul TÇT Ofisi, Projede bulunan Türk teknisyen ve uzmanlar için çalışma alanı. Aynı zamanda, İspanyol teknisyen ve uzmanlar için de Türkiye'ye yaptıkları devamlı ziyaretlerinde toplantı noktası ve çalışma alanı olmuştur.
- Milas'ta kiralanmış ofis, proje ekibine saha çalışmaları sırasında yardımcı olmak için projenin ilk etabından itibaren kullanılmaya hazır şekilde bulunmuştur.

1.7.4. İletişim ve Teslim Edilecekler

1.7.4.1. Yetkililerle İletişim

Projede aktif olarak bulunan üyeler ve yetkililer arasındaki resmi iletişim araçları telefon ve yüz yüze yapılan toplantılar olmuştur. Resmi konular (bilgi talebi, toplantı bilgilerinin onaylanması, vb.) ilgili kurumun (Milas Tarım Departmanı veya Muğla Tarım İl Müdürlüğü) en yetkili kişisine hitaben faks ile onaylanmıştır.

Proje gelişiminde kullanılan resmi belgelendirme araçları raporlar olmuştur. Standart Sözleşmede 1 Ara ve 1 Nihai Rapor hazırlanması öngörülmüştür Fakat Proje müdürleri aynı zamanda dönemsel raporlar hazırlama kararı almıştır. Aşağıda farklı tipteki raporlar bulunmaktadır:

- **Başlangıç / Giriş Raporu:** Proje başlangıcında sunulmuştur. Bu rapor Proje ana hattının son halini yeniden düzenlemiştir.
- **Aylık Gelişim Raporları:** Son faaliyetlerin, gelişmelerin ve engellerin dönemsel yenilenmeleri adına, bu rapor Proje başlangıcından itibaren aylık olarak hazırlanmıştır.
- **Ara Rapor:** Projenin hazırlama ve araştırma faaliyetlerinin ilk etabından sonra tamamlanan faaliyetlerin hazırlanışını ve kaydedilen gelişmeleri göstermektedir. Bu rapor, o zamana kadar kaydedilmiş ilerlemeyi, hangi bulguların ortaya çıktığını ve Projenin bunları esas alarak nasıl devam edeceğini göstermek için projenin yedinci ayında yerel yetkililere sunulmuştur. Projenin asıl planlarına ilişkin yapılan değişikliklerin tanımlanmasını da içermiştir.
- **Nihai Rapor:** Projenin özeti olacak olan mevcut rapordur. Proje ortakları sahne dışına çıktıklarında nasıl devam edilmesi gerektiğini gösteren bir plan ile birleştirilecektir.

1.7.4.2. Diğer İletişim Yolları

Bültenler. Anket çalışmaları ve ilk çalıştayın ardından, bölge halkı ve paydaşların katılımı başlatılmıştır. Devamlı ilgi ve Projeye aktif katılımlarını sürdürmek için dönemsel olarak bir bülten

geliştirilmiştir. İlk sayı 20 Mayıs 2010'da yayınlanmış ve her faaliyetten sonra yeni bir sayı yazma kararı alınmıştır. Toplam 4 bülten yayınladı ve her biri aşağıdaki yapıdan oluşmuştur.

1. PROJE VE ŞİRKETLERİN KISA TANITIMI (Ne?, Niçin?, Nerede?, Kim?, Ne zaman? Ve sonrasında ne?)
2. SON GELİŞMELER: bölge ziyaretleri, devam eden faaliyetler, resimler, vb.
3. ÇLIŞTAY/SEMİNER, VB. SONUÇLARI: varılan yargılar, resimler, vb.
4. SONRAKİ ADIMLAR VE TAKVİM: nasıl katılabilirsiniz?
5. İLETİŞİM VE İRTİBAT BİLGİLERİ

Her bülten DIN-A3 formatında resim, fotoğraf ve metinlerin serpiştirildiği ilgi çekici bir tasarım ile yayınlanmıştır.

Bültenler ilk başlarda ilan panoları yardımıyla dağıtıldı. Bu panoların bir veya iki adedi her bir köydeki merkezi yerlere konuldu ve sonrasında yerel halk tarafından fark edilecek şekilde güncel resimlerle donatıldı (Bakınız Ek 8.1.). Daha sonra en uğrak yerlere konuldular ve aynı zamanda PDF formatında dağıtılmıştır.

Boşürler ve posterler. Projenin farklı faaliyetlerinin (seminerler, toplantılar, geziler, vb.) duyuruları, broşür, poster ve el ilanlarının dönemsel yayınlanması ile yapılmıştır. Bu materyaller her faaliyet öncesinde Pilot Bölgenin tüm köylerinin en uğrak yerlerinde dağıtıldı. Daha fazla bilgi için bakınız Ek 8.2.

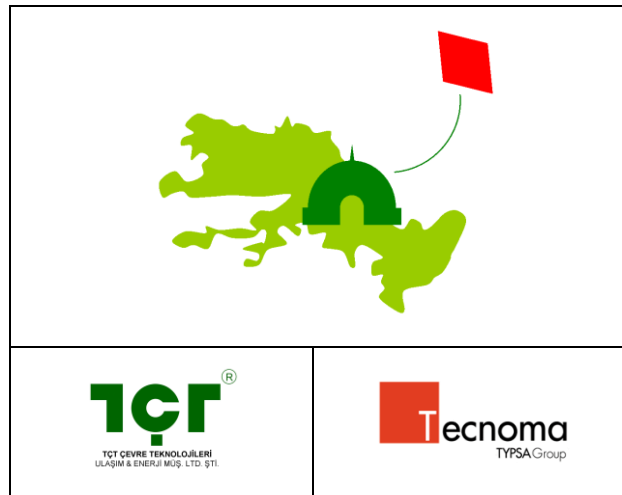
Yerel basın. Projenin daha geniş yayılımını sağlama çalışmalarında, her etkinlik öncesinde yerel ve ulusal basın tarafından duyurulmuştur. Projenin bazı faaliyetleri ile ilgili yerel ve ulusal basında çıkan bazı makaleler Ek 8.5'de bulunmaktadır.

Tanıtım faaliyetleri. Proje *ikinci Milas Gıda Maddeleri, tarım ve Hayvancılık Fuarı*'nda sunulmuştur (3-6 Mart 2011). Daha detaylı bilgi Bölüm 8 ve Ek 8.3'de bulunmaktadır.

Websitesi. Daha büyük bir etki yaratarak geniş bir takipçi kitlesine ulaşmak ve ülkenin herhangi bir yerinde örnek teşkil etmesi için bir web sitesi oluşturulmuştur: www.tct.com.tr/Milas_Kırsal

1.7.4.3. Proje İmajı

Projenin kamusal tanınırlığına yardım etmek ve geliştirmek amacıyla bir Logo tasarlanmıştır. Bölge halkı ve diğer paydaşlar tarafından Proje ile kolayca özdeşleştirilmesi açısından hazırlanan, tüm belge ve iletişim araçlarında kullanılan bir grafik sembolden oluşmaktadır. Tasarımı TÇT tarafından, her şirketin temsil edici sembollerinin bir resimde birleştirilmesiyle yapılmıştır.

Şekil 1.2. Interpretation of the Logo of the "Feasibility study of Milas/Bodrum Rural Development Project". On a map of Muğla Province it has been drawn a water-storage, typical heritage symbol of the region (using the same shape and color of TÇT logo) and also a kite as the ones typical used all over Turkey (using the shape and color of Tecnoma logo).

1.8. TANIMLAR

Organik Tarım ve Ekoturizm kavramları ile ilgili daha detaylı bir metin Ek 1.3'de bulunmaktadır.

1.8.1. Organik Tarım

Organik tarım, toprak, ekosistem ve insan sağlığının devamlılığını sağlayan bir üretim sistemidir. Zararlı etkileri olan girdilerin kullanımından ziyade ekolojik işlemlere, biyoçeşitliliğe ve yerel koşullara uyum sağlamış döngülere dayanmaktadır. Organik tarım geleneği, yenilikleri ve bilimi bir araya getirmektedir. Bunu, paylaşılan çevre, teşvik edilen ilişkiler ve dâhil olan herkes için iyi kaliteli bir yaşamdan fayda sağlamak için yapmaktadır.

Organik tarım ürün rotasyonu, yeşil gübre, kompost, biyolojik zararlı kontrolü ve toprağın mekanik işlemine dayanmaktadır. Bunu, toprağın üretkenliğini korumak ve haşerelerle mücadele etmek için yaparken sentetik gübre ve sentetik haşere ilaçlarının, bitki gelişim düzenleyicilerinin, çiftlik hayvanı antibiyotiklerinin, gıda katkı maddelerinin ve genetiği değiştirilmiş organizmaların kullanımı yasaklar veya katı bir biçimde sınırlamaktadır.

1.8.2. Ekoturizm

Ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerli halkın refah seviyesini arttıran doğa gezileri yapmaktan sorumludur. Gezinleri eğitmeyi, koruma için destek sağlamayı, yerel halkın ekonomik kalkınma ve siyasal anlamda güçlenmesinden direkt olarak faydalanmayı ve farklı kültür ve insan haklarına olan saygıyı arttırmayı ifade etmektedir. Ekoturizm kendisine katılan insanlar tarafından önemli görülür ve böylece gelecek nesiller belki insanlığın müdahalesine uğramamış, bozulmamış bir çevrenin unsurlarını tecrübe edebilirler.

Agroturizm ekoturizmin direkt olarak genişlemesidir. Bu da ziyaretçileri tarımsal hayatı ilk elden tecrübe konusunda teşvik etmektedir. Kırsal kesim doğa gezilerinin benzer oluşumlarının meydana getirdiği sürdürülebilir kalkınmanın faydalarının farkına vardığından, agroturizm küçük topluluklardan güçlü destek almaktadır. Ziyaretçiler gerçek çiftçilerin yanında tarlalarda çalışma imkânına sahiptir.